

FRA:n lehdistötiedote
Wien, 5. kesäkuuta 2024

JULKAISTAVAKSI AIKAISINTAAN 5. kesäkuuta 2024 06:00 CET

Elinkustannukset ja rasismi uhkaavat perusoikeuksien suojelua Euroopassa: FRA:n perusoikeusraportti 2024

Perusoikeudet ovat uhattuina kaikkialla Euroopassa. Tämä johtuu köyhyyden lisääntymisestä, jatkuvista demokratiaan kohdistuvista uhista, laajalle levinneestä rasismista ja muuttoliikkeen haasteista, todetaan perusoikeusviraston vuoden 2024 perusoikeusraportissa. Nämä uhat korostavat tarvetta varmistaa, että perusoikeuksilla on vahva ja kestävä suoja kaikkialla EU:ssa. Tämä on tärkeää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kannalta. Raportissa hahmotellaan, miten poliittiset päättäjät ja kansalaisyhteiskunta voivat yhteistyössä torjua sosiaalisen syrjäytymisen uhkaa ja mahdollistaa yhdenvertaisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan kaikille.

Perusoikeusviraston [perusoikeusraportissa 2024](#) keskitytään perusoikeuksien suojelun keskeisiin kehityskulkuihin ja puutteisiin EU:ssa vuonna 2023 ja esimerkiksi seuraaviin haasteisiin:

- **Lisääntyvä köyhyys:** kasvavien energia- ja elinkustannusten takia joka viides ihminen eri puolilla EU:ta on ajautunut köyhyteen. Suurimmassa köyhyysriskissä ovat lapset ja haavoittuvassa asemassa olevat kotitaloudet, kuten yksinhuoltaja-, romani- ja maahanmuuttajaperheet siitä huolimatta, että köyhyyttä lieventäviä toimia on toteutettu kansallisesti.
- **Uudet maahanmuuttosäännöt parantavat oikeuksien suojaa EU:n rajoilla mutta lisäävät muita riskejä:** EU hyväksyi vuonna 2024 uusia maahanmuutto- ja turvapaikkasääntöjä turvapaikkahakemusten käsittelyn tehostamiseksi EU:n rajoilla. Uudet säännöt perusoikeuksien valvonnasta, lastensuojelusta ja selkeä velvollisuus tutkia kaikki perustellut ilmoitukset ihmisoikeusloukkauksista tarjoavat mahdollisuuksia parantaa perusoikeuksien noudattamista, jos ne pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön. Vuonna 2023 yli 4 000 ihmistä kuoli tai katosi merellä, mikä on suurin määrä viimeisten viiden vuoden aikana.
- **Demokratian uhat:** ylimitoitettut valtiolliset toimet, joilla puututaan erityisesti yhdistymisvapauteen, rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja sananvapauteen, ovat uhka kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksille. Tämä yhdistettynä disinformaatioon ja siihen, että julkisiin asioihin osallistuminen ei ole mielekäästä, heikentävät demokratiaa kaikkialla Euroopassa.
- **Antisemitismi:** Hamasin terrori-iskut Israelissa 7. lokakuuta 2023 ja Israelin sotilaalliset vastatoimet Gazassa lisäsivät huolestuttavasti juutalaisiin kohdistuvaa uhkaa ja väkivaltaa kaikkialla EU:ssa. Juutalaisiin kohdistuvan vihan ja väkivallan lisääntyminen herätti kauhistuttavia mielikuvia koko mantereella.
- **Kasvava suvaitsemattomuus:** Suvaitsemattomuutta on yhä enemmän Euroopassa, ja se vaikuttaa moniin ryhmiin, kuten muslimeihin, afrikkalaista syntyperää oleviin

henkilöihin, romaneihin ja maahanmuuttajiin. Väärät tiedot ja verkkoalustat ovat pahentaneet rasistisia ja vastakkaisia asenteita.

- **Erot digitaalisissa taidoissa:** Tekoälyn (AI) entistä laajempi käyttö ja julkisten palvelujen digitalisointi uhkaavat heikoimmassa asemassa olevia ryhmiä, kuten ikääntyneitä, vammaisia, asunnottomia ja romaneja. Joihinkin näistä haasteista pyritään vastaamaan kehittämällä lainsäädäntöä, josta esimerkkejä ovat EU:n tekoälysäädös, digipalvelusäädös ja tekoälyä koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus.

FRA:n suositukset EU:lle ja EU-maille haasteiden ratkaisemiseksi:

- **Kaikista pidetään huolta** varmistamalla, että köyhyyttä ja energiankulutusta vähentävät toimenpiteet, kuten sosiaali- ja asumistuki, tavoittavat heikommassa asemassa olevat ryhmät.
- **Parempi perusoikeuksien turva rajoilla** ja paremmat etsintä- ja auttamiskäytännöt pelastavat ihmishenkiä merellä. Uusien maahantulijoiden tilanteen käsittelylle taataan turvalliset olosuhteet, ja EU:n ulkorajoilla toteutetaan riippumatonta oikeuksien seuranta.
- **Kansalaisyhteiskuntaa suojellaan** seuraamalla ja keräämällä tietoa kansalaistoiminnan rajoituksista. Ihmisoikeuksien puolesta puhujien ja tiedotusvälineiden vapauden suojelemiseksi toteutetaan toimia. Kansalaisyhteiskunnan asiantuntemusta hyödynnetään järjestelmällisesti ja tehokkaaseen kuulemiseen käytetään aikaa.
- **Rasismia ja siihen liittyvän suvaitsemattomuuden muotoja torjutaan** tunnustamalla ja vastustamalla systeemistä ja syvään juurtunutta rasismia ja siihen liittyvää suvaitsemattomuutta yhteiskunnissamme. Jatketaan näyttöön perustuvien tietojen seuraamista ja keräämistä, jotta niitä voitaisiin hyödyntää EU:n ja kansallisissa rasismia ja antisemitismiä torjuvissa laeissa ja politiikoissa. Tarjotaan turvallisempi verkkoympäristö kaikille ja toimitaan verkossa esiintyvää vihaa vastaan.

FRA:n johtaja [Sirpa Rautio](#) toteaa asiasta seuraavaa:

"Polarisoituminen kaikkialla Euroopassa johtaa laajalle levinneeseen suvaitsemattomuuteen ja jakaa yhteiskuntia, mikä aiheuttaa kärsimystä monissa ryhmissä. Lisääntyvä köyhyys ja demokratian uhkatekijät kasvattavat entisestään epävarmuutta ja yhteiskunnallisia jännitteitä. Euroopalla on kuitenkin myös vahva ihmisoikeuksiin perustuva tausta, joka voi ohjata toimintaamme. Meidän kaikkien pitäisikin vetää yhtä köyttä ja hyödyntää vahvuuksiamme, jotta varmistettaisiin turvallinen ja osallistava tulevaisuus, jossa kunnioitetaan kaikkien oikeuksia ja jossa jokainen tuntee olonsa turvallisiksi sellaisena kuin on."

Lisätietoja: media@fra.europa.eu / Puh. +43 1 580 30 653

Tämän lehdistötiedotteen on kääntänyt Euroopan unionin elinten käännöskeskus. FRA:n asiantuntijat ole oikolukeneet sitä.